

Kustosi svoga grada

Austrougarske građevine u Sarajevu

Tin Marinčić II4

Austrougarska arhitektura u Sarajevu

- Arhitektonske promjene su nastale ponajviše zbog požara koji je uništio veći dio glavnog dijela grada (čaršije). Arhitekti i inženjeri su poslani iz Beča kako bi modernizirali Sarajevo i prilagodili ga zapadnjačkom stilu.
- Rezultat je bio jedinstvena mješavina osmanlijskog trgovačkog grada i zapadnjačke arhitekture. Po prvi put u nekoliko vijekova, Sarajevo se proširilo izvan svojih tradicionalnih granica. **Veći dio današnjeg centra Sarajeva je izgrađen u to vrijeme.**
- Arhitektura u Sarajevu se ubrzo razvila u širok spektar stilova i zgrada. Naprimjer, **Katedrala Srca Isusova**, je izgrađena koristeći elemente neo-gotičke i romanističke arhitekture. **Zemaljski muzej, Sarajevska pivara, gradska Vijećnica, Pošta, Narodno pozorište** i mnoge druge zgrade su izgrađene u tom periodu.

Austrougarska arhitektura u Sarajevu

- Prilikom istraživanja o objektima austrougarske arhitekture u Sarajevu, pored toga što sam saznao nešto više o već poznatim objektima, saznao sam i nešto novo.
- **Vile u Petrakijinoj ulici u Sarajevu** nalaze se u općini Stari Grad, u Sarajevu. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj 2009. godine, donijela je odluku da se vile proglase za nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine.
- **Nacionalni spomenik** čini kompleks od 4 vile i predstavlja najočuvaniju cjelinu vila iz austrougarskog perioda u Sarajevu, neprocjenjive historijske i dokumentarne vrijednosti, koje predstavljaju izvor saznanja o načinu gradnje i života u centralnom dijelu grada Sarajeva, s početka XX vijeka.

Austrougarska arhitektura u Sarajevu

- **Vila Heinricha Reitera**, izgrađena je po projektu koji je potpisan od strane Karla Paržika. Ipak, najvjerojatnije se radi o projektu tada mladog Rudolfa Teniesa. Danas se vila Heinricha Reitera nalazi u dobrom konstruktivnom stanju. Na gornjim etažama je poslovni prostor, a u objektu nalazi se diplomatsko predstavništvo Velike Britanije.

Austrougarska arhitektura u Sarajevu

- **Vila Hermine Radisch**, izgrađena je po projektu koji nije u cjelini sačuvan, a sačuvani dio nije potpisan. Središnji dio objekta – loža, balkon, tročlani zaglavni kamen na lukovima prozora, zatim željezna vrata i ograda, vrlo su bliski Vancaševom izrazu. Floralna polja od keramike mogla bi biti plod saradnje sa, tada mladim, Rudolfom Teniesom.

Austrougarska arhitektura u Sarajevu

- **Vila Forstratha Miklaura** projektovana je od strane Rudolfa Teniesa. Danas je u ovoj vili restoran.

Austrougarska arhitektura u Sarajevu

- **Vila Mandić**, izgrađena je po projektu arhitekta Karla Paržika, koji je projektovao stambeni objekat po uzoru na luksuzne evropske vile iz istog perioda. Vila je u dobrom konstruktivnom stanju. Tokom 2018 -2020 je izvršena rekonstrukcija i vila je ponovo postala Muzej XIV zimskih olimpijskih igara u Sarajevu.

Vila Mandić - Olimpijski muzej

- Od 1984. do 1992. godine Muzej je djelovao u Mandića vili u Petrakijinoj ulici u Sarajevu.
- Već na samom početku posljednjeg rata u Bosni i Hercegovini, 27. aprila 1992. godine, zgrada Olimpijskog muzeja je granatirana, a u požaru koji je potom izbio stradala je zgrada i mnoštvo vrijednih eksponata.
- Ipak, najveći dio eksponata je spašen i prenesen u **Olimpijski kompleks Zetra**, gdje je 2004. godine, u povodu obilježavanja 20. godišnjice XIV ZOI, otvoren „novi“ Olimpijski muzej.
- Sve do 2018. godine Olimpijski muzej je stajao oronuo, devastiran... Od 2018 godine je pokrenut projekat obnove i obnovljeni Olimpijski muzej u Mandića vili je ponovo otvoren 08.10.2020.

Moje mišljenje

- Nakon istraživanja sam odlučio da obiđem prije svega objekte u Petrarkinoj ulici, a zatim i druge objekte iz tog doba.
- Nevjerovatno mi je kako se neki od ovih objekata kroz puno stoljeće još uvijek drže. Neki od ovih objekata su očigledno renovirani i očuvani.
- Žao mi je što se veliki broj ovih nevjerovatnih historijskih simbola prošlosti koji su od ogromne važnosti našem gradu svaki dan urušavaju i svakodnevno vandaliziraju beznačajnim natpisima, dok se jednog dana ne sruše i zamijene s nečim modernijim, ali bez tog tradicionalnog duha i mislim da je to bespotrebno i žalosno.

Nadam se...

- Ovaj projekat mi je otvorio oči o količini neiskorištenog potencijala u našem gradu i koliko je lijepo
- Kada sam vidio obnovljeni Olimpijski muzej to mi je dalo nadu da će se nataviti ovakni projekti na očuvanju historijskih spomenika u Sarajevu i BiH.
- Jedan od prelijepih objekata koji još uvijek stoji devastiran je i kasarna Jajce koja dominira (uz Bijelu tabiju) cijelim gradom, tako da je vizualno nemoguće da je se ne uoči. Objekat se nalazi u ulici Pod bedemom.
- Kasarna je sagrađena između 1887 i 1897. godine za potrebe austougarske vojske i imenovana je po princu Eugenu Savojskom, a ime "Jajce kasarna" nosi od 1915. godine kada je preselila jedna austrougarska vojna bolnica iz Jajca.
- Ponekad kada je vidim iz Žičare za Trebević pomislim kako bi to bio divan hotel ili muzej, mislim da ima veliki tursitički potencijal...

- Dok sam sagledavao ukrase austrougarske arhitekture na Olimpijskom muzeju, zaposlenica Muzeja mi je prišla i upitala se zašto slikam muzej, objasnio sam joj da je zadatak za školski projekat istraživanje o austrougarskim građevinama u Sarajevu.
- Izuzetno joj se svidjela ideja i rekla mi je da prenesem svojoj profesorici da je to najbolji način da se nauči poštovanju ovakvih historijskih simbola grada.

Hvala na pažnji!!!